

RESSÒ DE LA PARAULA

Oportunitat de creixement

«Les crisis poden esdevenir oportunitats de creixement». Així pensen persones assenyades, que ens donen bons consells. Els cristians i la tradició jueva no necessitem que se'ns recordi aquesta gran veritat: al llarg de tota la Història de la Salvació, durant segles, el Senyor ens ha anat educant d'aquesta manera.

Ens sentim cridats a ser constructors del futur, això sí, comptant amb el Senyor. Ens imaginem que som arquitectes d'una nova societat. És exagerat. Però, vulguem o no, el demà és a les nostres mans.

En el sector de la construcció és coneguda la qüestió de si és millor, més ràpid i barat, enderrocar i construir de nou o reformar l'antic. Naturalment, tot dependrà de l'estat en què es trobi l'edifici vell i del resultat que es desitgi obtenir.

Però la paràbola ve a tomb, perquè aquesta és precisament la qüestió que avui se'ns planteja. La crisi que vivim no és només sanitària, sinó també social i econòmica i va acompanyada per conflictes polítics que no semblen afavorir una solució ràpida i eficaç. ¿És qüestió per tant de realitzar algunes reformes de detall, o cal anar més a fons? ¿N'hi ha prou amb introduir noves lleis i protocols

o hem de plantejar-nos qüestions més serioses, com ara quin sentit té l'economia i la política, quin és l'objectiu de la nostra convivència, què es desitja aconseguir amb el progrés tècnic, quins valors hem d'aconseguir i quins tenen prioritat, on queden la dignitat, la justícia social, la família, i moltes altres qüestions...? És com aprofundir en els fonaments de l'edifici. Les esquerdes, la deterioració de l'edifici es deuen generalment a problemes seriosos dels fonaments. Encara que no se solen abordar perquè estan amagats o, simplement perquè no se sap o no es vol entrar en problemes de «fonament».

Alguns, que viuen només de la imatge, creuen que amb quatre retocs a la façana tot se soluciona. És un engany. Ja sabem que no podem començar absolutament de zero. Però sí que podem almenys revisar els fonaments!

El diagnòstic de la crisi ha de detectar els problemes que hi ha en els fonaments. Han de ser reformulats, reafirmats, i tractats obertament. Posem alguns exemples:

—Les mesures econòmiques per a sortir de la crisi no poden ser solament tècniques, sinó sobretot polítiques. I les polítiques han de manifestar quin sentit té per a elles el diner, el progrés, la riquesa en ge-

neral. En definitiva, que diguin què té la prioritat, si la productivitat o la igualtat social: que reconeguin les raons per les quals s'opta per l'un o l'altre d'aquests extrems.

—Les lleis educatives han de basar-se en principis fonamentals, no sols sobre els mitjans, sinó sobre el sentit de la mateixa educació, el dret fonamental a exercir-la, el paper subsidiari de l'Estat, el model d'humanitat que es desitja transmetre a les noves generacions, etc.

—Les reformes sanitàries han de fundar-se sobre el deure (dret) del poder polític, al qual s'han de demanar responsabilitats i reconèixer els seus assoliments, o cal comp-

tar amb una mena de responsabilitat compartida.

Així podem repassar tots els aspectes bàsics d'una autèntica reforma social. Es veu que en tots i cadascun d'ells hi ha fonaments que hem de revisar. En una democràcia constantment s'ha de parlar d'això. Aquí la fe cristiana vol tenir la seva veu: la Doctrina Social de l'Església, o aplicació de l'Evangeli de Jesucrist a la vida social, no tindria sentit si no fos la nostra orientació i guia.

† Agustí Cortés Soriano
Bisbe de Sant Feliu
de Llobregat

APUNTS PER A L'ANÀLISI

No tornar com si res no hagués passat

En una trobada telemàtica d'un grup de mestres de Primària, una de les participants va intervenir, amb inquietud i cert desconcert, dient: «Què pensen els infants de les nostres aules, de tot el que han vist i escoltat entorn la mort, durant aquests mesos de pandèmia? Han viscut l'angoixa de la malaltia en l'àmbit familiar, el traspàs de familiars propers: avis, pares, tiets, cosins..., o de veïns i amics de la família. Molts d'aquests infants, també adolescents, s'han trobat davant el misteri de la mort per primera vegada i han escoltat en el seu interior les preguntes que sempre ens acompanyen: per què? I jo? Fins quan? On porta?... Han viscut sentiments d'absència de presència, de buidor per la pèrdua, de dol tot

just descobert, que no sempre són fàcils de gestionar amb esperança.»

Ni els infants, ni els adolescents, ni els joves, ni nosaltres els adults, no podem tornar a la *nova normalitat* com si res no hagués passat. Aquest retorn no pot ser indiferent a les situacions viscudes, en especial les més doloroses i qüestionadores, que han d'ajudar a créixer en saviesa humana i també en la saviesa de la fe. Els creients tenim respostes que ens permeten afirmar que és possible viure-les des de la fe, com un dol il·luminat per ella. Aquestes situacions de descobriment i trobament amb la mort demanen comprensió de la diversitat i complexitat del que s'ha viscut, un suport emocional i discerniment des d'un acompanya-

ment proper dels processos personals. Per als creients, també demanen confiança esperançada en l'Amor de Déu Pare misericordiós, seguiment de la Paraula del Fill i escolta confiada de l'Esperit. «I tot aquell qui viu i creu en mi, no morirà mai més» (Jn 11,26).

Els infants tenen recursos per seguir aquest itinerari de dol i fer que esdevingui itinerari d'esperança, confiant en les paraules de Jesucrist: «Jesús li respon: "Jo soc el camí, la veritat i la vida. Ningú no arriba al Pare si no és per mi"» (Jn 14,6). És ben cert: no podem tornar a la *nova normalitat* amb ells, com si res no hagués passat. L'esperança del seu Amor ens acompanya i esdevé certa.

Enric Puig Jofra, SJ

ECO DE LA PALABRA

Oportunidad de crecimiento

«Las crisis pueden convertirse en oportunidades de crecimiento». Así piensan personas sensatas, que nos dan buenos consejos. Los cristianos y la tradición judía no necesitamos que se nos recuerde esta gran verdad: a lo largo de toda la Historia de la Salvación, durante siglos, el Señor nos ha ido educando de esta manera.

Nos sentimos llamados a ser constructores del futuro, eso sí, contando con el Señor. Nos imaginamos que somos arquitectos de una nueva sociedad. Es mucho decir. Pero, queramos o no, el mañana está en nuestras manos.

En el sector de la construcción es conocida la cuestión de si es mejor, más rápido y barato, derribar y construir de nuevo o reformar lo antiguo. Naturalmente, todo dependerá del estado en que se encuentre el edificio viejo y del resultado que se desee obtener.

Pero la parábola viene al caso, porque esta es precisamente la cuestión que hoy se nos plantea. La crisis que vivimos no es solo sanitaria, sino también social y económica y viene acompañada por conflictos políticos que no parecen favorecer una solución rápida y eficaz. ¿Es cuestión por tanto de realizar algunas reformas de detalle, o hay que ir más a fondo? ¿Basta con introducir nuevas leyes y protocolos o hemos de plantearnos cuestiones más serias, tales como qué sentido tiene la economía y la política, cuál es el objetivo de nuestra convivencia, qué se desea conseguir con el progreso técnico, qué valores hemos de alcanzar y cuáles tienen prioridad, dónde quedan la dignidad, la justicia social, la familia, y otras muchas cuestiones...? Es como profundizar en los cimientos del edificio. Las grietas, el deterioro del edificio se deben generalmente a problemas serios de los cimientos. Aunque no se suelen abordar porque están ocultos o, simplemente porque no se sabe o no se quiere entrar en problemas de «fundamento».

Algunos, que viven solo de la imagen, creen que con cuatro retoques en la fachada todo se soluciona. Es un engaño. Ya sabemos que no podemos empezar absolutamente de cero. Pero sí podemos al menos ¡revisar los cimientos!

El diagnóstico de la crisis ha de detectar los problemas que hay en los cimientos. Deben ser reformulados, reafirmados, y tratados abiertamente. Pongamos algunos ejemplos:

- Las medidas económicas para salir de la crisis no pueden ser solo técnicas, sino sobre todo políticas. Y las políticas han de manifestar qué sentido tiene para ellas el dinero, el progreso, la riqueza en general. En definitiva, que digan qué tiene la prioridad, si la productividad o la igualdad social: que reconozcan las razones por las que se opta por uno u otro de estos extremos.
- Las leyes educativas han de basarse en principios fundamentales, no solo sobre los medios, sino ante sobre el sentido de la misma educación, el derecho fundamental a ejercerla, el papel subsidiario del Estado, el modelo de humanidad que se desea transmitir a las nuevas generaciones, etc.
- Las reformas sanitarias han de fundarse sobre el deber (derecho) del poder político, al que se le han de pedir responsabilidades y reconocer sus logros, o hay que contar con una especie de responsabilidad compartida...

Así podemos repasar todos los aspectos básicos de una auténtica reforma social. Se ve que todos y cada uno de ellos hay cimientos que hemos de revisar. En una democracia constantemente se ha de hablar de ello. Aquí la fe cristiana quiere tener su voz: la Doctrina Social de la Iglesia, o aplicación del Evangelio de Jesucristo a la vida social, no tendría sentido si no fuera nuestra orientación y guía.

† Agustí Cortés Soriano

Obispo de Sant Feliu de Llobregat

Tems d'esperança

Esperança és precisament el que volem transmetre als nostres lectors a través dels diversos testimoniatges que anem publicant setmana a setmana. I és també la conclusió que expressa la Laura Giménez, que avui ens ofereix la seva vivència de la pandèmia de la Covid-19 com a professional sanitària. Gràcies, Laura!

Llevo 10 años acompañando a personas enfermas que sufren, pero es la primera vez que lo hago en situaciones de una emoción tan intensa, en medio del huracán de esta pandemia. Todo ha sido frenético y distinto a lo que estaba acostumbrada. En una cara de la moneda he visto el miedo, la soledad, el sentimiento de abandono, la culpa, la incertidumbre, la rabia, la tristeza, el agotamiento... y en la otra la lucha, gestos y palabras de apoyo mutuo, la comprensión, el agradecimiento, sentimientos de amor, de consuelo, de dignidad, de reconocimiento...

Dos caras de una misma moneda, vivencias intensas en un mismo vivir que dan paso a ese huracán de sentimientos a flor de piel, miedos, compasión, límites, fortalezas, incertidumbres...

Ha sido un tiempo de desnudez: Es imposible no reconocer que hay algo que nos supera, que no controlamos, y agradezco a Dios que, a pesar de ello, me ha movilizado para actuar con serenidad.

Ante esta desnudez, el único vestido que ha dado belleza a mi estética humana ha sido uno confeccionado con el Amor de Dios y los valores del Espíritu. Estoy contenta de haber sido testigo de tanta belleza a pie de cama: he podido ver en mis compañeros, en las familias y en los pacientes la mayor muestra de Amor, de verdad, de ternura y de deseos de dar, de estar, aunque sea virtualmente, de cuidar, de perdonar, agradecer, acariciar, consolar...

Este sufrimiento compartido nos ha movilizado desde la unidad. Tenemos más recursos de los que nos pensamos. Pocas veces he visto con tanta claridad, con tanta potencia y con tanta verdad, cómo el amor atraviesa el sufrimiento y ayuda a vencerlo y a ser mejores personas. Algo en nuestro interior nos ha movilizado y hemos actuado porque lo hemos visto necesario y lo hemos hecho con deter-

minación, decidiendo que valía la pena, ¡que tenía sentido hacerlo!

A lo que le doy más valor es que, a pesar del miedo, de sentir la tristeza y la desesperanza de otros y la mía propia, y el no poder dar respuestas, algo en lo más profundo permite que la moneda gire y me muestre ese lado que sostiene al ser humano, acuñado con el Amor más íntimo, en los genes más insospechados. Por todo ello miro al cielo y doy gracias a Dios porque así nos ha creado: con una belle-

za y un amor infinitos.

Una vez afrontado el huracán, revisamos los daños y se observa y se vive un sufrimiento distinto, consecuencia del impacto y la pérdida. En el día a día escucho expresiones que muestran cansancio, la injusticia vivida, la ansiedad... Se habla de estrés post-traumático, de depresión, de divorcios, de violencia... y veo que se conserva el miedo con matices distintos, sumando las secuelas de lo vivido. Y me pregunto: ¿dónde ponemos la esperanza?, ¿la conservamos o la hemos perdido?, ¿nuestro diálogo interior permite que la moneda gire?

Soy cristiana, conozco la resurrección y estoy llamada a dar testimonio de ella con la realidad de mi vida. Ahora tengo la fuerza de esta experiencia tan intensa y afronto el presente con mi fragilidad y a veces me sorprende con rabia interior o con tristeza... pero puedo agarrarme a la Verdad de Dios, que además he visto que la llevamos en los genes, y sé que podemos dar una respuesta de amor espontánea y cuando me vence el miedo siempre está la esperanza de que la moneda gire. La Iglesia como buena Madre me ha guiado a lo largo de mi vida y del compartir en mi comunidad para descubrirlo. Por todo ello digo: es tiempo de ESPERANZA.

Laura Giménez

Servei d'Atenció Espiritual i Religiosa (SAER)
Parc Sanitari Sant Joan de Déu

TWITTER DEL PAPA FRANCESC

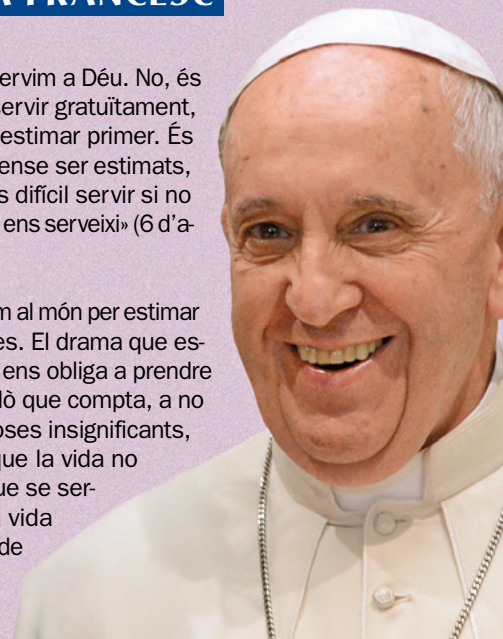
@Pontifex: «El Pare va sostenir el servei de Jesús, no va destruir el mal que el buscava, sinó que el va sostenir en el seu patiment, perquè només el bé guanyés el nostre mal, perquè fos superat completament per l'amor. Fins al final» (6 d'abril).

@Pontifex: «Jesús va experimentar l'abandonament total, la situació més aliena a Ell, per ser solidari amb nosaltres en tot. Ho va fer per mi, per tu, per dir-te: "No tinguis por, no estàs sol. Vaig experimentar tota la teva desolació per estar sempre al teu costat"» (6 d'abril).

@Pontifex: «Déu ens va salvar servint-nos. Normalment pensem que som nos-

altres els que servim a Déu. No, és Ell qui ens va servir gratuïtament, perquè ens va estimar primer. És difícil estimar sense ser estimats, i encara és més difícil servir si no deixem que Déu ens serveixi» (6 d'abril).

@Pontifex: «Som al món per estimar a Déu i als altres. El drama que estem travessant ens obliga a prendre seriosament allò que compta, a no perdre'ns en coses insignificants, a redescobrir que la vida no serveix, sinó que se serveix. Perquè la vida es mesura des de l'amor» (6 d'abril).

«Benvolguts diocesans...»

Un cop superada l'etapa més restrictiva de l'estat d'alarma exigida per la pandèmia de la Covid-19, el bisbe Agustí ha volgut adreçar-se als preveres, diaques, religiosos i laics amb un comunicat amb data 8 de juny 2020, en què encoratja i orienta els ànims dels fidels en la present situació, a més d'acompanyar una sèrie d'avisos i notificacions d'actes per al futur proper.

Després d'expressar el desig «de veure'ns i saludar-nos com a germans que s'estimen i anhelen els signes visibles de germanor», el Bisbe vol recordar alguns missatges que considera oportuns, ara que en moltes parròquies i comunitats es repren l'activitat pastoral.

- Una crida a creure, esperar i estimar, amb el resò de les paraules de Jesús «no tingueu por, tingueu confiança, jo he vençut el món» (Jn 16, 33).
- «La mirada que l'Esperit dirigeix vers les crisis i els sofriments, tot i ser ben realista, descobreix en les mateixes dificultats grans possibilitats de creixement, de progrés humà i espiritual», recorda en segon lloc.
- La pregària és el camí per assolir aquesta mirada de l'Esperit, perquè la pregària és «diàleg d'amor arrelat a la vida».
- El significat dels actes comunitaris programats, ara i per al proper curs, és que «som comunitat i així hem de caminar sempre».

Les informacions adjuntes fan referència als següents temes:

1. Solemnitat del Santíssim Cos i Sang de Crist (Corpus Christi), 14 de juny de 2020. Eucaristia

presidida pel bisbe Agustí a les 12 h, a la Catedral de Sant Llorenç. **Campanya de Càritas Diocesana «A només dos metres de tu».**

2. Trobada amb els preveres i diaques per a la renovació de les promeses sacerdotals i celebració dels aniversaris sacerdotals. Dimecres 1 de juliol, a les 11 h, a la Catedral de Sant Llorenç.
3. Celebració de l'Eucaristia en memòria dels difunts de la pandèmia de la Covid-19. Dissabte 25 de juliol, a les 20 h, a la Catedral de Sant Llorenç.
4. Trobades presencials de final de curs:
  - 25 de juny, reunió d'arxiprestos de les dues vicaries.
  - 2 de juliol, reunió de delegats.
  - Les reunions dels Consells Presbiteral i Pastoral Diocesà previstes per al mes de juny s'han traslladat als dies 15 i 17 d'octubre de 2020, respectivament.

Corpus i Caritat, tàndem indissoluble

Banc d'aliments a Sant Sadurn d'Anoia

A vui festa de Corpus Christi, Dia de la Caritat, culmina la Setmana de la Caritat, marcada enguany inevitablement pels profunds efectes socials, sanitaris i econòmics de la pandèmia del coronavirus, pels quals, des del minut zero, Càritas s'ha bolcat a prestar acompanyament d'emergència a milers de persones afectades.

En aquest context, dimecres passat Càritas Diocesana de Sant Feliu ha presentat a les xarxes i als mitjans de comunicació de forma virtual la **Memòria del 2019, amb el títol «Quan plou sobre mullat»**, perquè recull les dades de l'any passat de l'acció de Càritas, amb la perspectiva de l'actual crisi:

Més de 5.000 llars ateses i prop de 14.000 persones que s'han beneficiat de l'acció de Càritas diocesana. D'aquestes:

- 2.648 persones (995 llars) a l'Alt Penedès
- 7.945 persones (2.986 llars) al Baix Llobregat
- 3.067 persones (1.153 llars) al Garraf
- 279 persones (105 llars) a una petita part de l'Anoia

Pots col·laborar amb **el teu donatiu a la campanya «A només dos metres de tu» de Càritas.**

Acompanyant a qui acompanya

Des de SantfeliuJove s'està preparant la trobada d'acompanyants per al proper 4 de juliol. Un cop a l'any, i aquesta vegada serà la tercera, la Delegació de Pastoral de Joventut convoca els qui estan implicats directament en l'acompanyament als joves per a un moment de formació i de compartició de l'experiència.

Amb l'ajuda de textos bíblics, s'aprofundirà com la figura de l'acompanyant apareix i desapareix en la trobada amb els acompanyats; la necessitat d'eines i instruments d'objectivació; amb temps

per l'escolta mútua, de silenci, i d'expressió amb tècniques plàstiques i artístiques, amb l'ajuda de l'entorn natural.

Acompanyant a qui acompanya

—Dissabte 4 de juliol de 2020

—De les 9.30 h fins al dinar (cadascú se'l porta)

—A Sant Sadurn de la Marca (Castellví de la Marca)

Inscripció en aquest enllaç (data límit 21 de juny)

Més informació en santfeliujove.cat

AGENDA

■ **Exercicis espirituals a l'Espai d'Interioritat Francesc Palau.** Aquest centre, de les Carmelites Missioneres, ofereix a l'estiu 2020 dues tandes d'exercicis, amb protocols anti Covid-19 definits:

- Exercicis en silenci contemplatiu, conduïts per Beatrice D'Cunha, CM. Des de dilluns 6 de juliol (abans de sopar) fins a diumenge 12 de juliol (després de l'esmorzar).
- Exercicis espirituals, conduïts per Màxim Muñoz, CMF. Des de dijous 23 de juliol (abans de sopar) fins a divendres 31 de juliol (després de l'esmorzar).

Més informació: tel. 938 233 108, centre@espaiinterioritatpalau.com - espaiinterioritatpalau.com (c/ de la Immaculada 53-55, 08017 Barcelona).

LECTURES DE LA MISSA DIÀRIA I SANTORAL

15. ■ Dilluns (lit. hores: de la solemnitat) [1R 21,1-16 / SI 5 / Mt 5,38-42]. Santa Maria Miquela del Santíssim Sacrament (Madrid, 1809 - València, 1865), vg., fund. adoratriu a Madrid; sant Bernard de Menthon, rel.

16. ■ Dimarts [1R 21,17-29 / SI 50 / Mt 5,43-48]. Sant Quirze (Quirc, Quiri o Quir) i la seva mare Julita, mrs. (s. IV); sant Ferriol, prev. i mr.; sant Ilpidi, mr.

17. ■ Dimecres [2R 2,1.6-14 / SI 30 / Mt 6,1.6.16-18]. Sant Gregori Barbarigo, bisbe de Bèrgam i de Pàdua

(s. XVIII); santa Emília Vialar, vg. i fund. (1856).

18. ■ Dijous [Sir 48,1-15 / SI 96 / Mt 6,7-15]. Sants Marc i Marcel·lià, germans mrs. a Roma; santa Marina, vg. i mr.; sants Ciriac i Paula, vg., germans mrs.

19. □ Divendres [Dt 7,6-11 / SI 102 / 1Jo 4,7-16 / Mt 11,25-30]. Sagrat Cor de Jesús. Sant Romuald (s. X-XI), abat, nascut a Ravenna, fund. camaldulencs (EC, 980); sants Gervasi (o Gervàs) i Protasi, mrs.; santa Auro-ra, vg. i mr.

20. □ Dissabte [2Cr 24,17-25 / SI 88 / Lc 2,41-51]. Cor Immaculat de la Benaurada Verge Maria; sant Silveri, papa (536-537) i mr.; santa Florentina, vg. germana dels bisbes Leandre, Fulgenci i Isidor.

21. ■ Diumenge vinent, XII de durant l'any (lit. hores: 4a setm.) [Jr 20, 10-13 / SI 68 / Rm 5,12-15 / Mt 10, 26-33]. Sant Lluís Gonzaga (Màntua, 1568 - Roma, 1591), rel. jesuïta. *Lleida*: Sant Ramon de Roda (†1126), bisbe de Roda d'Isàvena; sant Adolf, bisbe.

El Cos i la Sang de Crist (A)

COMENTARI

«Qui menja la meua carn té vida eterna»

Tots volem tenir vida per sempre: és el nostre desig, el nostre anhel. Però com aconseguir-ho? Les lectures d'aquest diumenge ens en donen la resposta. Avui és Corpus: presència de Crist en el pa i el vi consagrats. L'Eucaristia és l'aliment de la nostra vida. L'evangeli ho repeteix diverses vegades: *Jo soc el pa viu que ha baixat del cel. Qui menja aquesta pa, viurà per sempre. Més encara: El pa que jo donaré és la meua carn perquè doni vida al món.* I si Crist donant-se en el pa consagrat és la vida del món, no podem tenir vida sense menjar-lo: *Si no mengem la carn del Fill de l'home i no beuem la seva sang, no podem tenir vida en vosaltres.* Però aquest aliment no solament és per a aquesta vida sinó per a la vida eterna: *Qui menja la meua carn i veu la meua sang té vida eterna i jo el ressuscitaré el darrer dia.* Per això rebre l'Eucaristia és penyora de vida eterna, és la garantia que no morirem perquè Crist ens ressuscitarà. I recorda després: *Aquest és el pa baixat del cel. No és com el que van menjar els vostres pares. Ells van morir, però els qui mengen aquest pa, viuran per sempre.* L'Eucaristia, doncs, és aliment d'eternitat.

És que els jueus presumien d'haver rebut un aliment del cel. A això fa referència la primera lectura: [Déu] *t'aflijà fent-te passar fam, però després t'alimentà amb el manà, que ni tu ni els teus pares no coneixíeu.* I després repeteix: *T'hi alimentava [en el desert] amb el manà.* Ara bé menjar el cos de Crist té unes conseqüències. Per exemple la unitat. Diu sant Pau: *El pa és un de sol. Per això tots nosaltres ni que siguem molts formem un sol cos, ja que participem del mateix pa.* I menjar l'Eucaristia vol dir viure com Crist, alimentar-nos de la seva Paraula: *L'home no viu només de pa, viu de tota paraula que surt de la boca de Déu.* No val el fet rutinari de rebre l'Eucaristia sinó el viure íntimament units a Crist i als germans i fent que la seva Paraula sigui el veritable aliment de la nostra vida.

Mn. Jaume Pedrós

▶ Lectura del llibre del Deuteronomi (Dt 8,2-3.14b-16a)

Moisés digué al poble: «Recorda't del camí que el Senyor t'ha fet fer pel desert des de fa quaranta anys per afligir-te, per provar-te, per conèixer els sentiments del teu cor i veure si observaries o no els seus manaments. T'aflijà fent-te passar fam, però després t'alimentà amb el manà, que ni tu ni els teus pares no coneixíeu, perquè aprenguessis que l'home no viu només de pa; viu de tota paraula que surt de la boca de Déu.

Recorda't del Senyor, el teu Déu, que et va fer sortir de la terra d'Egipte, un lloc d'esclavatge; que t'ha fet passar per aquest desert immens i terrible, infestat de serps verinoses i d'escorpins, una terra eixuta, sense aigua, on per a tu va fer saltar un doll d'aigua de la roca dura, i t'hi alimentava amb el manà, que els teus pares no coneixien.»

▶ Salm responsorial (147)

R. *Glorifica el Senyor, Jerusalem.*

Glorifica el Senyor, Jerusalem, / Síó, canta lloances al teu Déu, / que assegura les teves portes / i beneeix dintre teu els teus fills. R.

Manté la pau al teu territori / i et sacia amb la flor del blat. / Envia ordres a la terra, / i la seva paraula corre de pressa, / no es detura. R.

Anuncia les seves paraules als fills de Jacob, / als fills d'Israel, els seus decrets i decisions. / No ha obrat així amb cap altre poble, / no els ha fet conèixer les seves decisions. R.

▶ Lectura de la primera carta de sant Pau als cristians de Corint (1Co 10,16-17)

Germans, el calze de la benedicció que nosaltres beneïm, no és, potser, comunió amb la sang de Crist? El pa que nosaltres partim, no és, potser, comunió amb el cos de Crist? El pa és un de sol. Per això tots nosaltres, ni que siguem molts, formem un sol cos, ja que tots participem del mateix pa.

▶ Lectura de l'Evangeli segons sant Joan (Jn 6,51-58)

En aquell temps Jesús digué als jueus: «Jo soc el pa viu, baixat del cel. Qui menja aquest pa, viurà per sempre. Més encara: El pa que jo donaré és la meua carn, perquè doni vida al món.» Els jueus es posaren a discutir. Deien: «Com s'ho pot fer, aquest, per donar-nos la seva carn per menjar?» Jesús els respongué: «Us ho dic amb tota veritat: Si no mengem la carn del Fill de l'home i no beuem la seva sang, no podem tenir vida en vosaltres. Qui menja la meua carn i beu la meua sang té vida eterna, i jo el ressuscitaré el darrer dia. Ben cert: la meua carn és un veritable menjar, i la meua sang és una veritable beguda. Qui menja la meua carn i beu la meua sang està en mi i jo en ell. A mi m'ha enviat el Pare que viu, i jo visc gràcies al Pare; igualment, els qui em mengen a mi viuran gràcies a mi. Aquest és el pa baixat del cel. No és com el que van menjar els vostres pares. Ells van morir, però els qui mengen aquest pa, viuran per sempre.»

▶ Lectura del libro del Deuteronomio (Dt 8,2-3.14b-16a)

Moisés habló al pueblo diciendo: «Recuerda todo el camino que el Señor, tu Dios, te ha hecho recorrer estos cuarenta años por el desierto, para afligirte, para probarte y conocer lo que hay en tu corazón: si observas sus preceptos o no. Él te afligió, haciéndote pasar hambre, y después te alimentó con el maná, que tú no conocías ni conocieron tus padres, para hacerte reconocer que no solo de pan vive el hombre, sino que vive de todo cuanto sale de la boca de Dios.

»No olvides al Señor, tu Dios, que te sacó de la tierra de Egipto, de la casa de esclavitud, que te hizo recorrer aquel desierto inmenso y terrible, con serpientes abrasadoras y alacranes, un sequeal sin una gota de agua, que sacó agua para ti de una roca de pedernal; que te alimentó en el desierto con un maná que no conocían tus padres.»

▶ Salmo responsorial (147)

R. *Glorifica al Señor, Jerusalén.*

Glorifica al Señor, Jerusalén; / alaba a tu Dios, Síón. / Que ha reforzado los cerrojos de tus puertas, / y ha bendecido a tus hijos dentro de ti. R.

Ha puesto paz en tus fronteras, / te sacia con flor de harina. / Él envía su mensaje a la tierra, / y su palabra corre veloz. R.

Anuncia su palabra a Jacob, / sus decretos y mandatos a Israel; / con ninguna nación obró así, / ni les dio a conocer sus mandatos. R.

▶ Lectura de la carta del apóstol san Pablo a los Corintios (1Cor 10,16-17)

Hermanos: El cáliz de la bendición que bendecimos, ¿no es comunión de la sangre de Cristo? Y el pan que partimos, ¿no es comunión del cuerpo de Cristo? Porque el pan es uno, nosotros, siendo muchos, formamos un solo cuerpo, pues todos comemos del mismo pan.

▶ Lectura del santo Evangelio según san Juan (Jn 6,51-58)

En aquel tiempo, dijo Jesús a los judíos: «Yo soy el pan vivo que ha bajado del cielo; el que coma de este pan vivirá para siempre. Y el pan que yo daré es mi carne por la vida del mundo». Disputaban los judíos entre sí: «¿Cómo puede este darnos a comer su carne?».

Entonces Jesús les dijo: «En verdad, en verdad os digo: si no coméis la carne del Hijo del hombre y no bebéis su sangre, no tenéis vida en vosotros. El que come mi carne y bebe mi sangre tiene vida eterna, y yo lo resucitaré en el último día. Mi carne es verdadera comida, y mi sangre es verdadera bebida. El que come mi carne y bebe mi sangre habita en mí y yo en él. Como el Padre que vive me ha enviado, y yo vivo por el Padre, así del mismo modo, el que me come vivirá por mí. Este es el pan que ha bajado del cielo: no como el de vuestros padres, que lo comieron y murieron; el que come este pan vivirá para siempre.»